

Εφαρμογές

ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΝΑΤΥΠΟ

Άννα Εμ. Πλεύρη

Επίκουρη Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας Νομικής
Σχολής Πανεπιστημίου Λευκωσίας, ΔΝ ΑΠΘ,
Δικηγόρος

Σωκράτης Οδ. Τσαχιδής

Δικηγόρος, ΜΔ Παντείου Πανεπιστημίου,
Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής

- | Δικονομικά ζητήματα εκ της εφαρμογής της μεταβατικού δικαίου ρύθμισης του άρθρου 18 εδ. α' του Ν 4800/2021 επί εκκρεμών υποθέσεων οικογενειακού δικαίου

Δικονομικά ζητήματα εκ της εφαρμογής της μεταβατικού δικαίου ρύθμισης του άρθρου 18 εδ. α' του Ν 4800/2021 επί εκκρεμών υποθέσεων οικογενειακού δικαίου

Περίληψη: Η παρούσα μελέτη, επισημαίνοντας την άρρηκτη σύνδεση μεταξύ ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου, προσεγγίζει ερμηνευτικά τα βασικά δικονομικά ζητήματα, τα οποία ανακύπτουν εκ της πρακτικής εφαρμογής του Ν 4800/2021 περί «νέου οικογενειακού δικαίου» ιδίως σε σχέση με την άσκηση της γονικής μέριμνας και της ρύθμισης της επικοινωνίας γονέα με τέκνο, επί εκκρεμών κατά την έναρξη ισχύος του αγωγών και αιτήσεων οικογενειακών διαφορών. Ειδικότερα, η εργασία αφορά στα δικονομικά ζητήματα, τα οποία αναφύονται εκ της διαχρονικού δικαίου διάταξης του άρθρου 18 εδ. α' του Ν 4800/2021 επί εκκρεμών αγωγών και αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων οικογενειακού δικαίου σύμφωνα με τη οποία, το νέο νομοθετικό πλαίσιο εφαρμόζεται (και) επί υποθέσεων οικογενειακής φύσεως για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση έως την έναρξη ισχύος του εν λόγω νόμου. Στη μελέτη παρουσιάζεται κριτικά η σχετική σύγχρονη νομολογία και προτείνεται η διορθωτική επέμβαση του νομοθέτη.

Άννα Εμ. Πλεύρη

Επίκουρη Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Λευκωσίας, ΔΝ ΑΠΘ, Δικηγόρος

Σωκράτης Οδ. Τσαχιρίδης

Δικηγόρος, ΜΔ Παντείου Πανεπιστημίου, Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής

Περιεχόμενα

- I. Εισαγωγή
- II. Περί της έναρξης ισχύος του Ν 4800/2021
- III. Τα αναφεύμενα εκ του άρθρου 18 του Ν 4800/2021 δικονομικά ζητήματα
- IV. Προτάσεις de lege lata και de lege ferenda
- V. Επιλογικά

I. Εισαγωγή

Η επιδίωξη ικανοποίησης και προστασίας ουσιαστικών δικαιωμάτων απαιτεί αναπόφευκτα τη χρήση δικονομικών κανόνων και την τήρηση ορισμένης διαδικασίας. Είναι δε σαφής η διάκριση μεταξύ ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου, δεν νοείται όμως δικαστική ενάσκηση ουσιαστικών δικαιωμάτων χωρίς την προσφυγή σε δικονομικές ρυθμίσεις, αλλά και δεν νοείται εφαρμογή δικονομικών κανόνων χωρίς την επίκληση και τη συσχέτιση με διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να καταδείξει τη στενή σύνδεση μεταξύ δικονομικού και ουσιαστικού δικαίου, καθώς και να εντοπίσει και να προσεγγίσει ερμηνευτικά συγκεκριμένα δικονομικά ζητήματα, τα οποία έχουν ήδη ανακύψει και θα συνεχίσουν να ανακύπτουν από την εφαρμογή στην πράξη του οικογενειακού δικαίου, όπως ισχύει μετά τις σημαντικές τροποποιήσεις που επέ-

φερε σ' αυτό ο Ν 4800/2021¹ κυρίως σε επίπεδο ουσιαστικού δικαίου²

1. ΦΕΚ 81 Α' /21.05.2021.
2. Βλ. σχετ. *Βαλμαντώνη*, Η προσαρμογή του ελληνικού οικογενειακού δικαίου στις σύγχρονες ευρωπαϊκές νομοθεσίες με την καθιέρωση της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το χωρισμό των γονέων, ΕΛΛΔνη 2021.1075-1088· *Τον ίδιο*, σε Ερμηνεία Αστικού Κώδικα (επιμ. Ν. Λεοντή), συμπλήρωμα 2021· *Τον ίδιο*, Συνεπιμέλεια και βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Υπό το φως του Ν 4800/2021, 2022· *Βαλτούδη*, Συνεπιμέλεια και εναλλασσόμενη κατοικία στο νέο οικογενειακό δίκαιο, ΕΛΛΔνη 2021.999-1008· *Καραϊνδρου*, Ενδοοικογενειακή βία και οι επιπτώσεις της στις έννομες σχέσεις του οικογενειακού δικαίου - ιδίως μετά τον Ν 4800/2021, εισήγηση σε Εφετειακό επιμορφωτικό πρόγραμμα δικαστικών λειτουργών διοργάνωσης της ΕΣΔΙ (Ιωάννινα, 4 Νοεμβρίου 2021), διαθέσιμη στην ιστοσελίδα esdi.gr· *Κατρά*, Το συναινετικό διαζύγιο μετά το Ν 4800/2021, ΕΛΛΔνη 2021.1050-1060· *Κοτζάμπαση*, Αναγκαίες αλλαγές στο δίκαιο των σχέσεων γονέων και τέκνων μετά το διαζύγιο και παρατηρήσεις επί του ΣχΝ του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ΕφΑΔΠολΔ 2021.389· *Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη*, Οικογε-

και ιδίως σε σχέση με την άσκηση της γονικής μέριμνας και της επικοινωνίας γονέα με τέκνο, επί εκκρεμών κατά την έναρξη ισχύος του αγωγών και αιτήσεων επί οικογενειακών διαφορών. Η επίδραση των ρυθμίσεων του Ν 4800/2021 στους κοινωνούς του δικαίου και το ενδιαφέρον τους για αυτές διαφάνηκε ήδη στο χρονικό διάστημα που διήρκησε η δημόσια διαβούλευση του σχετικού νομοσχεδίου³ από των άνω των 14.000 αναρτηθέντων σχολίων και την πρωτοφανή έκταση της συνοδευτικής ΑιτΕκθ επί του νομοσχεδίου⁴.

II. Περί της έναρξης ισχύος του Ν 4800/2021

Όπως είναι γνωστό, η έναρξη ισχύος ενός νόμου διακρίνεται σε τυπική και ουσιαστική. Ως τυπική έναρξη ισχύος ενός νόμου ορίζεται το χρονικό σημείο της δημοσίευσής του στην ΕτΚ, η δε ουσιαστική έναρξη ισχύος ορίζεται από ειδική διάταξη, η οποία περιέχεται στο τέλος του νόμου και αφορά στο χρονικό σημείο από το οποίο ο νόμος τυγχάνει εφαρμογής⁵. Σε περίπτωση που μεταξύ της τυπικής και της ουσιαστικής ισχύος ενός νό-

μου μεσολαβεί ορισμένο χρονικό διάστημα, τότε θεωρείται ότι αυτός βρίσκεται σε ουσιαστική αδράνεια (*vacatio legis*)⁶. Σύμφωνα δε με την ΑΚ 2, κάθε νέος νόμος ορίζει για το μέλλον, επομένως κατά κανόνα, δεν έχει αναδρομική δύναμη⁷. Με άλλα λόγια, ένας νέος νόμος δεν εφαρμόζεται σε έννομες σχέσεις προγενέστερες της ισχύος του. Μέσω του ως άνω κανόνα αποτυπώνεται η γενικότερη αρχή περί μη αναδρομικότητας των νόμων, η οποία αποβλέπει στην κατά το δυνατό επίτευξη της βεβαιότητας των δικαιωμάτων και της ασφάλειας δικαίου⁸. Κάθε κανόνας, βεβαίως, γνωρίζει εξαιρέσεις. Στο πλαίσιο αυτό και στην περίπτωση της έναρξης ισχύος των νόμων, ο νομοθέτης δεν εμποδίζεται a priori να προσδώσει αναδρομική ισχύ σε νόμο, η οποία διακρίνεται σε γνήσια και μη. Περί γνήσιας αναδρομής πρόκειται στην περίπτωση κατά την οποία ο νόμος ρυθμίζει έννομες σχέσεις που υφίστανται πριν την έναρξη της ισχύος του. Από την άλλη, ως μη γνήσια αναδρομή καλείται η περίπτωση, όπου ο νόμος ρυθμίζει έννομες συνέπειες, οι οποίες επήλθαν μετά την έναρξη εφαρμογής του, πηγάζουν, όμως, από έννομες σχέσεις που υπήρχαν προ της ψήφισής του⁹. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, πάντως, οι νόμοι δεν έχουν αναδρομική ισχύ και ισχύουν μετά από ένα ορισμένο χρονικό σημείο, το οποίο ορίζεται στην ακροτελεύτια διάταξη του νόμου.

Ο Ν 4800/2021 προβλέπει στο άρθρο 30¹⁰, ότι η ισχύς του αρχίζει από τις 16.09.2021, εξαιρουμένων των άρθρων 4¹¹, 16-17¹², 20-22¹³ και του κεφαλαίου Ζ¹⁴, η ισχύς των οποίων ξεκίνησε από τη δημοσίευσή του. Η ανωτέρω ρύθμιση διακρίνεται από σαφήνεια, καθώς ορίζει ρητά το χρονικό σημείο από το οποίο εφαρμόζονται οι νέες διατάξεις του οικογενειακού δικαίου. Δεν συμβαίνει το ίδιο, πάντως, με τη διάταξη του άρθρου 18 του Ν 4800/2021¹⁵, η οποία ορίζει στο πρώτο εδά-

νειακό Δίκαιο, τ. Ι και ΙΙ, 2021· Κώνστα, Το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου και ο ρυθμιστικός του ρόλος μετά τις τροποποιήσεις στο οικογενειακό δίκαιο, ΕΛΛΔνη 2021.1061-1066· Λαδοπούλου «Συνεπιμέλεια» και ψυχική υγεία των παιδιών, ΕφΑΔΠολΔ 2021. 394 επ.· Λέκκα, Η επιμέλεια του παιδιού κατά τον Αστικό Κώδικα, 2021· Παντελίδου, Οι αλλαγές του Ν.4800/2021 στη γονική μέριμνα και στο δικαίωμα επικοινωνίας με το εκτός γάμου τέκνο, ΕΛΛΔνη 2021.974-980· Πλεύρη, Η ενδοοικογενειακή βία στο πλαίσιο δίκης ασφαλιστικών μέτρων και αγωγής για την ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας - Ζητήματα απόδειξης και λοιπά δικονομικά θέματα, εισήγηση σε Εφετειακό επιμορφωτικό πρόγραμμα δικαστικών λειτουργιών, διοργάνωσης της ΕΣΔΙ (Ιωάννινα, 4 Νοεμβρίου 2021), διαθέσιμη στην ιστοσελίδα esdi.gr· Την ίδια, Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στην πολιτική δίκη υπό το πρίσμα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού: δικαιώματα, αρχές και διαδικαστικές εγγυήσεις (Ελληνική και Κυπριακή έννομη τάξη), εισήγηση σε επιμορφωτικό σεμινάριο δικαστικών λειτουργιών διοργάνωσης της ΕΣΔΙ «Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων-Δικαιώματα του Παιδιού-Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη», Θεσσαλονίκη, 5-6.05.2022, αδημ.· Ράμμου, Η καθιέρωση του θεσμού της συνεπιμέλειας στο πλαίσιο της αναμόρφωσης του οικογενειακού δικαίου, ΕΛΛΔνη 2021.1115-1119· Σπυριδάκη, Παρατηρήσεις για το Ν 4800/2021, ΕΛΛΔνη 2021.970-973· Σταθόπουλο, Η νέα ρύθμιση της συνεπιμέλειας, ΕΛΛΔνη 2021.961- 969· Σταμπέλου, Σκέψεις για το σχέδιο νόμου: Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων με τέκνων, ΕφΑΔΠολΔ 2021. 385 επ.· Τέντε, Η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας και ο εξισορροπητικός ρόλος του Έλληνα Δικαστή, Συνήγορος 2021/145.15-17· Φουντεδάκη, Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις στο Οικογενειακό Δίκαιο - Γενικές επισημάνσεις για τη γονική μέριμνα, Ζητήματα επικοινωνίας, ΕφΑΔΠολΔ 2020, σελ 1213 επ.· Την ίδια, Πρώτες σκέψεις και παρατηρήσεις για το Ν.4800/2021, ΕΛΛΔνη 2021.987-998· Την ίδια, Παρατηρήσεις υπό τις ΜΠΡΑΘ 534/202, 5099/2021, 4648/2021, ΕφΑΔΠολΔ 2021.1494· Την ίδια, Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών (Οι αλλαγές που επέφερε στον Αστικό Κώδικα ο Ν 4800/2021), 2021.

3. 23.03.2021-1.04.2021.

4. 4.900 σελίδες.

5. Βλ. αντί άλλων Γεωργιάδη Απ., Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2007³, σελ. 21.

6. Γεωργιάδης Απ., ό.π., σελ.21.

7. Βλ. σχετ. από τη θεωρία Γιαννούπουλο, Γενικά Αρχαία Αστικού Κώδικος. Ερμηνεία κατ' άρθρον, τ. Ι, 1948, σελ. 13· Γεωργιάδη, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2012⁴, σελ. 34· Λαδά, Γενικές αρχές Αστικού Δικαίου, τ. Ι, 2007, σελ. 118-119· Παντελίδου, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2016, σελ. 16 Κατρά, Αστικός Κώδικας με νομολογιακή επεξεργασία, 2001, σελ. 20-21.

8. Γεωργιάδης, ό.π., σελ. 25.

9. Από τη νομολογία βλ. ενδεικτικά ΑΠ 1316/2006, areiospagos.gr = ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

10. Βλ. ΜΠΡθεσ 317/2022, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

11. Που αφορά στο συναινετικό διαζύγιο και στην αντικατάσταση της ΑΚ 1441.

12. Που αφορούν σε έκτακτα προγράμματα επιμόρφωσης στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών και στην επιμόρφωση δικαστών.

13. Που αφορούν σε εξουσιοδοτικές διατάξεις για τη συμφωνία λύσης του γάμου με ηλεκτρονικά μέσα, τη διαμεσολάβηση και τη χρηματοδότηση των επιμορφωτικών σεμιναρίων του άρθρου 17 ν.4800/2021.

14. «ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ».

15. Με τίτλο: «Εφαρμογή των Κεφαλαίων Β' και Γ' σε εκκρεμείς υποθέσεις».

φιο της, ότι τα κεφάλαια Β' και Γ' του εν λόγω νομοθετήματος¹⁶, που ρυθμίζουν τις σχέσεις γονέων και των τέκνων τους και αποτελούν τον κεντρικό πυρήνα του οικογενειακού δικαίου, εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί, έως την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021 αμετάκλητη απόφαση¹⁷. Η ρύθμιση αυτή, η οποία αποτελεί περίπτωση γνήσιας αναδρομής νόμου¹⁸, καθώς προβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων των ως άνω κεφαλαίων και επί διαφορών για τις οποίες το ένδικο βοήθημα είχε ασκηθεί προ της έναρξης ισχύος του Ν 4800/2021, υπό την προϋπόθεση να μην έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση επ' αυτών και η συζήτηση της υπόθεσης να εισάγεται μετά τις 16.09.2021, έχει προκαλέσει δικαίως τον προβληματισμό της θεωρίας¹⁹, εφαρμόζεται πάντως ήδη με πειστική αναφορά στη νομολογία, η οποία στηρίζεται στην ΑιτΕκθ του Ν 4800/2021, βάσει της οποίας: «... *επισημαίνεται ότι προκειμένου να υπάρξει κατά το δυνατόν ομοιόμορφη ρύθμιση συναφών κατά αντικείμενο περιπτώσεων οι νέες διατάξεις για τη ρύθμιση των σχέσεων γονέων τέκνων, μεταξύ των οποίων και η ΑΚ 1520 εφαρμόζονται και στις «εκκρεμείς» υποθέσεις για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση μέχρι και την έναρξη ισχύος του νόμου, ήτοι την 16/9/2021 (άρθρο 18 και 30 του Ν 4800/2021)*»²⁰. Από τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 18 εδ. α' του Ν 4800/2021 εξαιρούνται, λοιπόν, και δεν εφαρμόζονται οι νέες ρυθμίσεις του εν λόγω νόμου σε υποθέσεις γονικής μέριμνας και επικοινωνίας γονέα με τέκνο επί των οποίων έχουν εκδοθεί αμετάκλητες αποφάσεις έως τις 16.09.2021. Επιπρόσθετα, το άρθρο 18 εδ. α' του Ν 4800/2021 προβλέπει, ότι συμφωνίες των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ή την επικοινωνία με το τέκνο που έχουν καταρτιστεί μέχρι την έναρξη ισχύος των Κεφαλαίων Β' και Γ', ήτοι τις 16.09.2021 ισχύουν, εκτός εάν το δικαστήριο προβεί σε διαφορετική ρύθμιση, ύστερα από αίτηση ενός εκ των γονέων²¹, η οποία υποβάλλεται εντός (αποκλειστικής) προθεσμίας δύο ετών από την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021²².

16. Το κεφάλαιο Β' περιέχει διατάξεις σε σχέση με την κατοικία του ανήλικου, το συναινετικό διαζύγιο και τις σχέσεις γονέων και τέκνων και τροποποιήσεις (σχετικών) διατάξεων του ΑΚ, το δε κεφάλαιο Γ' αφορά σε διατάξεις περί της καθιέρωσης τεκμηρίου επικοινωνίας και συνεπειών κακής άσκησης της γονικής μέριμνας καθώς και τροποποιήσεις (σχετικών διατάξεων του ΑΚ).
17. ΜΠρΠατρ 73/2022, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΠατρ 84/2022, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΚοζ 180/2022 (Ασφ.), αδημ.
18. Βαλμαντώνης, ό.π., σελ.21.
19. Βλ. σχετ. Γιαννόπουλο, Δικονομικά ζητήματα από τη μεταρρύθμιση του οικογενειακού δικαίου με το Ν 4800/2021, Αρμ 2022. 185-186· Ασημακοπούλου, Νέο Οικογενειακό Δίκαιο, Ν 4800/2021: Ειδικά δικονομικά ζητήματα, Ελλάδα 2021. 1123-1124.
20. ΜΠρΘεσ 317/2022, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.
21. Βλ. ΜΠρΠατρ 73/2022, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ·
22. Για το ένδικο βοήθημα της αίτησης μεταρρύθμισης συμφωνίας των γονέων, βλ. αναλυτ. Γιαννόπουλο, ό.π., σελ.188-

III. Τα αναφεύμενα εκ του άρθρου 18 του Ν 4800/2021 δικονομικά ζητήματα

Στο πλαίσιο της αμέσως ανωτέρω αναφερομένης ρύθμισης του άρθρου 18 εδ. α' του Ν 4800/2021, επί αγωγής λ.χ. περί ρύθμισης της επικοινωνίας γονέα με τέκνο, η οποία ασκήθηκε προ της έναρξης ισχύος του Ν 4800/2021, η ενάγουσα/ο ενάγων μπορεί να ζητήσει στη συζήτηση, υπό την προϋπόθεση ότι η υπόθεση συζητείται μετά τις 16.09.2021²³, την εφαρμογή του τεκμηρίου επικοινωνίας του 1/3 του συνολικού χρόνου του τέκνου. Εν προκειμένω, προκύπτουν σημαντικά δικονομικά ζητήματα²⁴, δεδομένου, ότι το αίτημα της αγωγής καθορίζεται με το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο (άρθρο 216 § 1 ΚΠολΔ) και δεν επιδέχεται τροποποίησης μέσω των προτάσεων, στο πλαίσιο της ρύθμισης του άρθρου 223 ΚΠολΔ, ενώ είναι απαράδεκτη και η μεταβολή της βάσης της αγωγής, σύμφωνα με το άρθρο 224 ΚΠολΔ. Επομένως, επί αγωγών οικογενειακού δικαίου, οι οποίες ασκήθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021 και εισάγονται προς συζήτηση μετά τις 16.09.2021, ο ενάγων μπορεί μεν να επικαλεστεί την εφαρμογή του Ν 4800/2021, αλλά η απάντηση στο ερώτημα πως θα το πράξει αυτό δικονομικά, ώστε η «τροπή» του αιτήματος και της βάσης της αγωγής να συμβαδίζει με τις βασικές δικονομικές αρχές και τους κανόνες του ΚΠολΔ, δεν φαίνεται να βρίσκει ικανοποιητική απάντηση. Ειδικότερα, προκειμένου να διασωθεί η προβληματική ρύθμιση του άρθρου 18 του Ν 4800/2021 για τις εκκρεμείς, πριν την έναρξη ισχύος του, υποθέσεις οικογενειακού δικαίου, οι οποίες εισάγονται προς συζήτηση μετά τις 16.09.2021 με τρόπο δογματικά συνεπή, δεδομένου ότι η νομική αοριστία της αγωγής δεν μπορεί να συμπληρωθεί με τις προτάσεις ή με άλλο δικόγραφο²⁵, αλλά και λόγω του κινδύνου να απορριφθούν οι εκκρεμείς αγωγές ως νόμω αβάσιμες²⁶, προκρίνεται ως λύση η διασταλτική ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 224 ΚΠολΔ²⁷ σε συνδυασμό με αυτή του αρ-

191· Βαλμαντώνη, Συνεπιμέλεια και βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Υπό το φως του Ν 4800/2021, 2022, σελ.22-23.

23. Βλ. ΜΠρΘεσ 317/2022, ό.π.
24. Γιαννόπουλος, ό.π. Αρμ 2022. 185-200 (186).
25. Βλ. ενδεικτικά από τη σχετική νομολογία του Ακυρωτικού ΑΠ 1363/1997, Ελλάδα 1998.324· ΑΠ 301/2017, ΤΝΠ QUALEX· ΑΠ 1597/2018, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 111/2020, ΤΝΠ QUALEX.
26. Όπως ορθά επισημαίνεται από τον Γιαννόπουλο, ό.π. Αρμ 2022.186: «Δεν πρέπει να παραβλέπεται εντούτοις, ότι καμία ερμηνευτική διάταξη στην ΑιτΕκθ Ν 4800/2021 δεν δηλώνει ότι ο νομοθέτης επεκτείνοντας το πεδίο εφαρμογής των νέων διατάξεων στις εκκρεμείς υποθέσεις προσέβλεψε και στη συλλήβδην απόρριψη αυτών ως νόμω αβάσιμων».
27. Δυνατότητα συμπλήρωσης και εξειδίκευσης των πραγματικών περιστατικών με τις προτάσεις κατά διασταλτική ερμηνεία του άρθρου 224 ΚΠολΔ στην προκειμένη περίπτωση, όσο και προβολή νέων πραγματικών περιστατικών στο δεύτερο βαθμό κατά το άρθρο 527 αριθ. 4 ΚΠολΔ, ήτοι ότι δεν προβλήθηκαν εγκαίρως με τις προτάσεις από δικαιολογημένη αιτία δέχονται ο Βαλμαντώνης, ό.π., σελ.21 και η Ασημακοπούλου, ό.π., Ελλάδα 2021.1125.

θρου 236 ΚΠολΔ²⁸, ήτοι την άσκηση εκ μέρους του δικαστηρίου του καθήκοντος διασαφήσεως, ώστε στις περιπτώσεις, όπου η συμπλήρωση που επιχειρεί ο ενάγων που ζητά την εφαρμογή του Ν 4800/2021 στην εκκρεμή διαφορά δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις του δικαστηρίου, να ζητούνται οι απαραίτητες διασαφήσεις στο πλαίσιο της καθοδηγητικής εξουσίας του. Περαιτέρω, εάν μετά τη συζήτηση της υπόθεσης το δικαστήριο διαπιστώσει ότι υπάρχουν κενά ή αμφίβολα σημεία, τα οποία χρειάζονται συμπλήρωση ή επεξήγηση σε σχέση με την εφαρμογή του Ν 4800/2021 (επί αγωγής που ασκήθηκε προ της έναρξης ισχύος του και συζητήθηκε μετά τις 16.09.2021), μπορεί να διατάξει την επανάληψη της συζήτησης προς συμπλήρωση των απαιτούμενων στοιχείων²⁹. Η υιοθέτηση της εν λόγω άποψης από τους εφαρμοστές του δικαίου προκρίνεται για λόγους επιείκειας, προκειμένου να «διασωθούν» χιλιάδες αγωγών επί οικογενειακών διαφορών, οι οποίες (αγωγές) ασκήθηκαν με βάση τα ισχύοντα στο προγενέστερο οικογενειακό δίκαιο και επισπεύδονται προς συζήτηση μετά την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021. Επιφύλαξη δε διαφορετικής δικονομικής μεταχείρισης στη συζητούμενη διάταξη, μάλλον την «ακυρώνει», αλλά και δεν προάγει την ασφάλεια δικαίου και την αρχή της οικονομίας της δίκης, καθώς ο ασκήσας την αγωγή, με βάση το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο, διάδικος ευελπιστεί ευλόγως περί της εφαρμογής των ρυθμίσεων του Ν 4800/2021 στην (εκκρεμή) υπόθεση του, χωρίς να πρέπει να παραιτηθεί του δικογράφου της αγωγής του και να την ασκήσει εκ νέου, ώστε να υπαχθεί στις διατάξεις του Ν 4800/2021. Σε περίπτωση κατά την οποία το μεταβληθέν αίτημα απορριφθεί, ο ενάγων θα πρέπει να ασκήσει νέα αγωγή, επί της οποίας θα εφαρμοστεί ο Ν 4800/2021, γεγονός που σαφώς δεν προάγει την αρχή της οικονομίας της δίκης.

Έτερο ζήτημα, το οποίο εγείρεται εκ της ρύθμισης του άρθρου 18 του Ν 4800/2021 είναι, ότι στη διάταξη αυτή αναφέρεται πως το νέο νομοθετικό πλαίσιο εφαρμόζεται επί εκκρεμών υποθέσεων επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί, έως την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021 αμετάκλητη απόφαση. Όπως είναι γνωστό, η δικονομική «ωριμότητα» του αμετακλήτου αφορά μόνο στις οριστικές αποφάσεις. Επομένως, οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων έχουν προσωρινό χαρακτήρα και δεν μπορούν εκ της φύσης τους να καταστούν αμετάκλητες, με αποτέλεσμα να μπορεί να υποστηριχθεί, ότι το άρθρο 18 του Ν 4800/2021 δεν εφαρμόζεται επί εκκρεμών στις 16.09.2021 αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων οικογενειακού δικαίου. Η εν λόγω θέση, ωστόσο, συναντά βάσιμες αντιρρήσεις και δεν πρέπει να γίνει δεκτή. Εν πρώτοις, εάν ο νομοθέτης επιθυμούσε την εφαρμογή του «νέου οικογενειακού δικαίου» μόνο επί των εκκρεμών στις 16.09.2021 αγωγών για οικογενειακές διαφορές,

θα το όριζε ρητά. Αντ' αυτού, η συζητούμενη διάταξη κάνει χρήση της γενικής φράσης «*επί υποθέσεων*», ώστε καταλαμβάνονται τόσο οι αγωγές, όσο και οι αιτήσεις. Σε ό,τι αφορά στη χρήση της φράσης «...για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη δικαστική απόφαση...» μέσω αυτής σκοπείται να καταδειχθεί από το νομοθέτη το έσχατο σημείο έως το οποίο ο διάδικος μπορεί να επικαλεστεί τις διατάξεις του Ν 4800/2021 επί εκκρεμών διαφορών. Διαφορετική ερμηνευτική προσέγγιση θα ήταν μάλλον τυπολατρική και σε αντίθεση με το σκοπό του Ν 4800/2021, ο οποίος ήταν να εφαρμοστεί άμεσα το «*νέο οικογενειακό δίκαιο*» σε όλες τις εκκρεμίες κατά την έναρξη ισχύος του υποθέσεις που εισάγονται προς συζήτηση μετά τις 16.09.2021³⁰.

Η θέση σε ισχύ των νέων διατάξεων του οικογενειακού δικαίου αποτελεί λόγο έφεσης³¹, όχι πάντως και λόγο αναίρεσης ή αναψηλάφησης, καθώς αυτοί προβλέπονται περιοριστικά στο νόμο³². Ειδικά δε σε ό,τι αφορά στους λόγους αναίρεσης μια τέτοια δυνατότητα θα προσέκρουε στη ρύθμιση του άρθρου 562 § 2 ΚΠολΔ. Περαιτέρω, κατ' εξαίρεση της ρύθμισης του άρθρου 533 § 2 ΚΠολΔ, το οποίο προβλέπει, ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εφαρμόζει το νόμο που ίσχυε όταν δημοσιεύθηκε η πρωτόδικη απόφαση, ο νεότερος νόμος (εν προκειμένω ο Ν 4800/2021) εφαρμόζεται, όταν κρίνεται η ορθότητα της εκκαλουμένης απόφασης, εάν αυτός περιέχει ρητή και ειδική διάταξη εφαρμογής του και στις εκκρεμείς δίκες ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου³³, όπως συμβαίνει στη συζητούμενη περίπτωση³⁴.

Η νομολογία εμπλουτίζεται διαρκώς με αποφάσεις εκδοθείσες κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων στις οποίες το δικαστήριο εφάρμοσε το Ν 4800/2021 σε εκκρεμή υπόθεση κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του Ν 4800/2021³⁵. Η ΜΠρΖακυνθ 63/2021³⁶ δικάζοντας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, έκρινε ορθά ότι, επί αίτησης που κατατέθηκε στις 15.06.2020 και δι-

30. Βλ. στην κατεύθυνση αυτή τις ΜΠρΖακυνθ 63/2021, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΘεσ 16113/2021, ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ· ΜΠρΑθ 153/2022, αδημ.

31. Βλ. σχετ. ΑΠ 1117/2019, ΤΝΠ QUALEX που αφορά (σε σχέση με την ΑΚ 261) στην επίκληση από τον εκκαλούντα ως σφάλματος του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου τη λανθασμένη εκτίμηση του για τη νομική βασιμότητα ή το ορισμένο ενός ισχυρισμού, δεδομένης της αλλαγής του νομοθετικού καθεστώτος, υπό τον όρο ότι δεν παραβιάζονται θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα.

32. Για τα ζητήματα που προκύπτουν στο δεύτερο βαθμό και στην προβολή λόγου αναίρεσης, βλ. και Γιαννόπουλο, ό.π., Αρμ 2022.187-188.

33. ΟΛΑΠ 7/1990, ΝοΒ 1990.1326· ΟΛΑΠ 6/2007, Δ 2008.28, με παρατ. Ε.Μπαλογιάννη· ΑΠ 1781/2007, Δ 2008.32· ΑΠ 1857/2009, ΝοΒ 2010.964· ΑΠ 1117/2019, ΤΝΠ QUALEX. Βλ. όμως Νίκα, Εγχειρίδιο Πολιτικής Δικονομίας, 2018, σελ.733, αριθ.8.

34. Βαλμαντώνης, ό.π., σελ.21.

35. Βλ. ΜΠρΑθ 5418/2021 (Ασφ.), ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΓυθ 84/2021 (Ασφ.), ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

36. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

28. Βλ. έτσι από τη θεωρία ο Γιαννόπουλος, ό.π., Αρμ 2022.186-187.

29. Ασημακοπούλου, ό.π., ΕλλΔνη 2021. 1123-1124.

κάστηκε στις 29.09.2021 τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του Ν 4800/2021, κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 του Ν 4800/2021, βάσει της νομοθετικής πρόβλεψης δηλαδή, ότι το νέο οικογενειακό δίκαιο εφαρμόζεται και επί εκκρεμών υποθέσεων για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί οριστική απόφαση. Στην ανωτέρω περίπτωση, πάντως, δεν προέκυψαν ιδιαίτερα δικονομικά ζητήματα, διότι η αιτούσα δεν μετέβαλλε το ιστορικό ή/και το αίτημα της αίτησής της στη βάση των ρυθμίσεων του Ν 4800/2021. Την ίδια θέση υιοθέτησε και η ΜΠρΑθ 5418/2021³⁷, η οποία αφορούσε σε αίτηση για την προσωρινή ανάθεση της επιμέλειας και επιδίκαση διατροφής τέκνων. -

Περαιτέρω, στη διαφορά που έκρινε η ΜΠρΠατρ 895/2021³⁸, η οποία επιλήφθηκε επί αιτήσεως για την προσωρινή ανάθεση της επιμέλειας ανηλίκων τέκνων που (επίσης) κατατέθηκε πριν και εκδικάστηκε μετά την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021 και συγκεκριμένα στις 13.10.2021, ο αιτών προέβη σε συμπλήρωση της αίτησής του με επικουρικό αίτημα να οριστεί προσωρινά εναλλασσόμενη κατοικία για τα τέκνα, κατ' εφαρμογή του Ν 4800/2021. Το δικαστήριο, στο πλαίσιο της επιεικούς άποψης που αναπτύσσεται ανωτέρω, δέχτηκε τυπικά την εν λόγω συμπλήρωση και το επικουρικό αίτημα και αποφάσισε προσωρινά την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας των τέκνων με τη μορφή της εναλλασσόμενης κατοικίας.

Προς την αντίθετη κατεύθυνση φαίνεται ότι κινήθηκε η ΜΠρΑθ 3244/2021³⁹, η οποία εκδόθηκε επί αίτησης που κατατέθηκε πριν και συζητήθηκε μετά τη ψήφιση του Ν 4800/2021 με την οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτο το αίτημα για εφαρμογή των διατάξεων του εν λόγω νόμου με την αιτιολογία, ότι αυτό υποβλήθηκε για πρώτη φορά με το έγγραφο σημείωμα του αιτούντος και όχι με την αίτηση ή έστω προφορικά. Σημειώνεται, ότι η προφορική ή μη υποβολή αιτήματος κατά τη συζήτηση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων είναι εξαιρετικά δυσχερές να ελεγχθεί και αποδειχθεί μεταγενέστερα, λόγω της μη τήρησης πρακτικών στην εν λόγω διαδικασία. Σε κάθε περίπτωση, οι συμπληρώσεις και οι διορθώσεις κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων αναφέρονται μεν προφορικά ενώπιον του δικαστηρίου, αναπτύσσονται δε κυρίως με το έγγραφο σημείωμα που καταθέτει ο διάδικος, ώστε να διευκολυνθεί το δικαστήριο, το οποίο καλείται να διευθύνει μία «ζωντανή» διαδικασία, χωρίς γραμματειακή υποστήριξη και τήρηση πρακτικών⁴⁰. Στην προκειμένη περίπτωση, δεδομέ-

νου ότι η αίτηση συζητήθηκε την 1^η.06.2021, ήτοι προ της έναρξης ισχύος του άρθρου 13 του Ν 4800/2021 που ρυθμίζει το δικαίωμα επικοινωνίας μεταξύ γονέα και τέκνου, η απόρριψη του αιτήματος περί εφαρμογής του Ν 4800/2021 θα έπρεπε να εδράζεται στην αιτιολογία, ότι η αίτηση συζητήθηκε προ της έναρξης ισχύος της διάταξης βάσει της οποίας υποβλήθηκε το αίτημα.

Η ΜΠρΠατρ 335/2021⁴¹ έκρινε επίσης επί αίτησης λήψης ασφαλιστικών μέτρων σε διαφορά οικογενειακού δικαίου στην οποία η αίτηση κατατέθηκε στις 27.04.2021 και συζητήθηκε στις 09.06.2021. Το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση ως μη νόμιμη με την αιτιολογία, ότι με βάση τη διάταξη του άρθρου 18 του Ν 4800/2021 το «*νέο οικογενειακό δίκαιο*» εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς υποθέσεις επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί έως την έναρξη ισχύος του, ήτοι την 16^η.09.2021, αμετάκλητη απόφαση και ότι στην ένδικη περίπτωση που επρόκειτο για διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, η απόφαση που εκδίδεται είναι προσωρινής ισχύος, ήτοι δεν είναι οριστική και επομένως δεν μπορεί να καταστεί αμετάκλητη. Επομένως, το δικαστήριο δέχθηκε, όχι ορθά κατά την άποψη μας⁴², ότι οι διατάξεις του Ν 4800/2021 εφαρμόζονται, βάσει του άρθρου 18 του ίδιου νόμου μόνο επί αγωγών επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση και όχι επί αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων, λόγω του προσωρινού χαρακτήρα των αποφάσεων που εκδίδονται με τη διαδικασία αυτή.

Εάν η γονική μέριμνα ή η επιμέλεια έχουν ρυθμιστεί με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων πριν την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021, οι διάδικοι δύνανται να ζητήσουν τη μεταρρύθμιση της απόφασης βάσει του «*νέου οικογενειακού δικαίου*» κατ'εφαρμογή του άρθρου 696 § 3 ΚΠολΔ, δεδομένου ότι η μεταβολή του νομοθετικού καθεστώτος αποτελεί μεταβολή των πραγμάτων υπό την έννοια της ως άνω διάταξης, όπως γίνεται δεκτό τόσο στη νομολογία, όσο και στη θεωρία⁴³.

αμφοτέρες οι άνω διατάξεις ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους με το άρθρο 22 παρ. 1 και 5, αντίστοιχα Ν 3994/2011 (ΦΕΚ Α' 165/25.7.2011)], από τη Δικαστή αυτού του Δικαστηρίου στα πλαίσια της υποχρέωσής της που καθιερώνεται από την προρρηθείσα διάταξη, με τα πραγματικά περιστατικά με τα οποία (η αιτούσα) επιχειρεί να θεμελιώσει το αίτημα ανάθεσης προσωρινά στην ίδια της αποκλειστικής άσκησης της επιμέλειας του προσώπου των ανηλίκων τέκνων της, εξαιτίας της επικαλούμενης διαφωνίας αυτής και του καθ' ου η αίτηση, κατά την από κοινού άσκησή της, εκθέτοντας ότι από το γάμο της με τον καθ' ου η αίτηση απέκτησε τρία (3) τέκνα, τον την..... και τον.....ζητεί, επικαλούμενη επείγουσα περίπτωση, κατ' ορθή εκτίμηση των αιτημάτων της, α) να ανατεθεί προσωρινά η επιμέλεια του προσώπου των ως άνω ανηλίκων τέκνων της...».

37. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

38. ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

39. ΝοΒ 2021.1819-1822 με κριτικό σχόλιο Τσαχιρίδη, σελ.1822-1825.

40. Βλ. λ.χ. τη ΜΠρΑθ 5418/2021 (Ασφ.), ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ: «Στην προκειμένη περίπτωση, η αιτούσα, με την υπό κρίση αίτηση, όπως αυτή παραδεκτώς συμπληρώθηκε με δήλωση του πληρεξουσίου δικηγόρου της στο ακροατήριο αυτού του Δικαστηρίου αλλά και με το έγγραφο σημείωμά της, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 224 ΚΠολΔ, όπως επιτρεπτώς υποδείχθηκε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 236 ΚΠολΔ [όπως

41. ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ.

42. Βλ. ανάπτυξη ανωτέρω υπό ΙΙ.

43. Γιαννόπουλος, ό.π., Αρμ 2022.188, ό.π.π. στην υποσημ. με αριθ.17· Βαλμαντώνης, ό.π., σελ.22.

IV. Προτάσεις de lege lata και de lege ferenda

Η τελευταία αναθεώρηση των διατάξεων του οικογενειακού δικαίου, όπως αυτό ρυθμίζεται στον ΑΚ έλαβε χώρα περίπου προ τεσσαρακονταετίας και θα μπορούσε να υποστηριχθεί, ότι ήταν επιβεβλημένη η επαναπροσέγγιση των εν λόγω ρυθμίσεών του, ώστε να συμβαδίζουν με τις ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών στον παρόντα χρόνο, τις σύγχρονες παιδοψυχιατρικές έρευνες και μελέτες και τις τρέχουσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτό προ της ψήφισης του Ν 4800/2021 έλαβε χώρα εκτεταμένη διαβούλευση⁴⁴, η οποία επικεντρώθηκε στις νέες ρυθμίσεις του (ουσιαστικού) οικογενειακού δικαίου και όχι σε δικονομικές ρυθμίσεις και δη στις μεταβατικές διατάξεις του εν λόγω νόμου. Όπως επισημάνθηκε ήδη, η πρόβλεψη του άρθρου 18 του Ν 4800/2021, ότι τα Κεφάλαια Β' και Γ', τα οποία ρυθμίζουν τις σχέσεις γονέων και των τέκνων τους εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί έως την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021 αμετάκλητη απόφαση έχει δημιουργήσει σημαντικά δικονομικά και ερμηνευτικά προβλήματα. Η παραδεκτή μεταβολή της ιστορικής και νομικής βάσης μίας αγωγής που αφορά διαφορά οικογενειακού δικαίου, η οποία κατατέθηκε προ της ψήφισης του Ν 4800/2021 και εισάγεται προς συζήτηση σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό μετά τις 16.09.2021 δεν είναι δικονομικά αυτονόητα επιτρεπτή. Αντίθετα, απαιτεί επεικική προσέγγιση από τον δικαστή που επιλαμβάνεται της υπόθεσης, ώστε «να διασωθεί» το εκκρεμές ένδικο βοήθημα και να μην αποτελέσει γράμμα κενό η ρύθμιση του άρθρου 18 του Ν 4800/2021. Όπως έχει ήδη υποστηριχθεί πειστικά στη θεωρία⁴⁵, τα άρθρα 224 και 236 ΚΠολΔ μπορούν να αποτελέσουν «δικονομικά εργαλεία» για την αντιμετώπιση του προκείμενου ζητήματος. Εντούτοις η άμεση τροποποίηση της μεταβατικού δικαίου ρύθμισης του άρθρου 18 του Ν 4800/2021 κρίνεται σκόπιμη για λόγους ασφάλειας δικαίου και εξυπηρέτησης της αρχής της οικονομίας της δίκης, προκειμένου να προβλεφθεί ρητά, ότι καταλαμβάνει τόσο τις αγωγές, όσο και τις αιτήσεις επί διαφορών εκ του οικογενειακού δικαίου, οι οποίες ασκούνται από την έναρξη ισχύος του Ν 4800/2021 και μετά. Με άλλα λόγια, ως ορθότερη λύση προκρίνεται η λύση της νομοθετικής επέμβασης στο άρθρο 18 του Ν 4800/2021, ώστε να ορισθεί ρητά ότι αυτό εφαρμόζεται (μόνο) για αγωγές και αιτήσεις, οι οποίες ασκούνται από 16.09.2021 και εντεύθεν⁴⁶.

V. Επιλογικά

Τα προβλήματα, τα οποία έχουν προκύψει από την εφαρμογή του Ν 4800/2021 επί των εκκρεμών κατά την έναρξη ισχύος του οικογενειακών διαφορών, δυσχεραίνοντας το έργο των δικηγόρων και των δικαστών στο χειρισμό των σχετικών υποθέσεων επιβεβαιώνουν τα πορίσματα του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών για την ποιότητα της νομοθέτησης στην Ελλάδα⁴⁷. Πιο συγκεκριμένα, η ποιότητα των νόμων στην Ελλάδα, σύμφωνα με το δείκτη ποιότητας νομοθέτησης παραμένει χαμηλή με τα φαινόμενα της πολυνομίας και της κακονομίας να εμμένουν. Ως κακονομία χαρακτηρίζεται η χαμηλή ποιότητα των νομοθετικών ρυθμίσεων, οι οποίες περιέχουν ασαφείς, δυσνόητους, κακοδιατυπωμένους και αντικρουόμενους κανόνες. Η ψήφιση νομοθετημάτων με κακότεχνες διατυπώσεις, των οποίων οι συνέπειες δεν έχουν αξιολογηθεί από το νομοθέτη, εντείνουν την ανασφάλεια δικαίου⁴⁸ προκαλούν ερμηνευτικά και πρακτικά προβλήματα και κλονίζουν την εμπιστοσύνη των κοινωνιών του δικαίου σε αυτό.

Όλα τα ανωτέρω ενσαρκώνονται πλήρως στην (ισχύουσα) διάταξη του άρθρου 18 του Ν 4800/2021, η οποία ορίζει, ότι οι νέες ρυθμίσεις του οικογενειακού δικαίου εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του υποθέσεις που αφορούν σε οικογενειακές διαφορές. Η ως άνω διάταξη δεν συμβαδίζει με βασικές δικονομικές αρχές του ΚΠολΔ δυσχεραίνοντας έτσι ιδιαίτερα τον δικονομικό χειρισμό της υπόθεσης από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του διαδίκου με πρωτοβουλία του οποίου ξεκινά η δίκη, αλλά και αναγκάζοντας τον δικάζοντα δικαστή να απορροφήσει τους κραδασμούς αυτής της κακότεχνα διατυπωμένης διάταξης, ώστε να μην υποστούν δυσμενείς συνέπειες οι διάδικοι που αιτούνται την εφαρμογή του Ν 4800/2021.

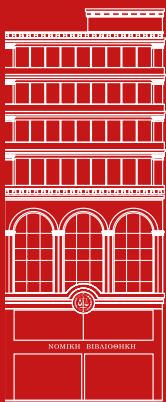
44. Βλ. ανωτέρω στην εισαγωγή.

45. Βλ. Γιαννόπουλο, ό.π., Αρμ 2022. 186, ο οποίος προτείνει ως δυνατότητα και την άσκηση παρεμπόδισης αγωγής καθώς και την αξιοποίηση της ρύθμισης του άρθρου 254 ΚΠολΔ, αν η αγωγή έχει συζητηθεί ήδη στον πρώτο βαθμό.

46. Ασημακοπούλου, ό.π., ΕλλΔνη 2021.1122.

47. ΚΕΦΙΜ, Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης Ιούλιος 2019 / Δεκέμβριος 2020, Απρίλιος 2021 Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.kefim.org, ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 09.05.2022.

48. Γιαννόπουλος, ό.π., Αρμ 2022. 185.

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Εκδοση | Εκπαίδευση | Καινοτομία

ΑΘΗΝΑ - ΚΕΝΤΡΙΚΑ:

Μαυρομιχάλη 23, 106 80 | T 210 3678800 (30 γραμμές) | F 210 3678922 | E info@nb.org

ΑΘΗΝΑ:

Μαυρομιχάλη 2, 106 80 | T 210 3607521 | F 210 3603975 | E m2bookstr@nb.org

ΠΑΤΡΑ:

Κανάρη 15, 262 22 | T 2610 361600 | F 2610 361515 | E nbpatra@nb.org

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

Φράγκων 1, 546 26 | T 2310 545618, 2310 532134 | F 2310 551530 | E nbthess@nb.org

www.nb.org